

Հայ ժողովրդի պատմության Ժամանակագրություն

1861 հունվար 10 Ախթալայում պղնձա-
ծուլական գործարան է հիմնվում:

փետրվար 19 Ալեքսանդր II-ի
մանիֆեստը ճորտատիրական իրավունքի վերացման
մասին:

ապրիլ 20 Փարիզում հրատարակվում
է Մ. Նալբանդյանի «Երկու տող» պամֆլետը:

հունիս 19 Ծնվեց նորվեգացի
նշանավոր ճանապարհորդ և քաղաքական գործիչ
Ֆրիտյոֆ Նանսենը: Նա վախճանվեց 1930թ.-ին թուրք
ոճրագործների կողմից հարուցած հայկական
ցեղասպանությունից փրկված անթիվ մարդկանց
օգնելուց հետո: Նա ստեղծեց «Նանսենի անձնագիր»
այն փախստականների համար, ովքեր չունեին
պետության պատկանելության որևէ փաստաթուղթ:

հունիս 26 Կ. Պոլսում ծնվեց
ականավոր գրող և քաղաքական գործիչ Գրիգոր
Ջոհրապը (թուրք շարժարների կողմից սպանվեց 1915
թ. հուլիսի 7-ին):

հուլիս 1 Ձմյունհայտում, Գր. Չիլինկիրյանի
և Ա. Հայկունու խմբագրությամբ սկսում է լույս տեսնել
«Ծաղիկ» տասնօրյա հանդեսը, որը 1865 թ.
տեղափոխվում է Կ. Պոլիս: Խմբագիրներ են
դառնում Ջարեհ Ստեփանյանը, ապա՝ Մ. Մամուրյանը:

օգոստոս 10 Մոսկվայում Մսեր և
Ջարմայր Մսերյանները սկսում են հրատարակել
«Համբավաբեր Ռուսիո» կիսամյա պարբերականը:

սեպտեմբեր 1 Կ. Պոլսում Գ. Երանյանի, Ն.
Թաշճյանի և Տ. Չուխաջյանի խմբագրությամբ սկսում է
հրատարակվել «Քնար հայկական» երաժշտական
կիսամյա հանդեսը:

հոկտեմբեր 8 Հայկական Օրիորդաց
ուսումնարանի բացումը Նոր Նախիջևանում:

1861 նոյեմբեր 17 Վախճանվեց բանասեր
Գևորգ Հախվերդյանը: (Ծնվ. 1818թ.-ին):

դեկտեմբեր 14 Կ. Պոլսում հիմնվում է
Արևելյան թատրոնը: Բացման առթիվ ճառ է ասում
Միք. Նալբանդյանը:

1862 փետրվար 20 Վանի զինված ելույթը
թուրքական կառավարության դեմ:

հունիս 27 Ազիզ փաշայի բանակը
դուրս է գալիս Մարաշից և շարժվում Ջեթունի վրա:

հուլիս 14 Նոր Նախիջևանում
ոստիկանությունը ձերբակալում է Մ. Նալբանդյանին:
Հուլիսի 27-ին, ոստիկանության հսկողությամբ, նա
փոխադրվում է Պետերբուրգ և բանտարկվում
Պետրոպավլովյան բերդում:

հուլիս 24 Կ. Պոլսից Հաճըն մեկնեց
Եղիա Տնտեսյանը, որը կապեր հաստատեց ապստամբ
զեյթունցիների հետ:

օգոստոս 1 Կ. Պոլսում տեղի է ունենում
հայ աշխատավորության ցույցը, որի մասնակիցները
սուլթանից պահանջում էին վավերացնել Ազգային

սահմանադրությունը:

օգոստոս 2 Ջեթունի հերոսական
ապստամբությունը:

1863 հունվար 10 Կ. Պոլսում, Ստեփան
Փափազյանի խմբագրությամբ սկսում է լույս տեսնել
«Ժամանակ» կիսամյա հանդեսը:

մարտ 17 Սուլթանական կառավա-
րությունը հաստատում է արևմտահայերի Ազգային
սահմանադրության կրճատված տարբերակը:

ապրիլ 1 Մշո ս. Կարապետի
վանքում Գարեգին Սրվանձոյանցի խմբագրությամբ
հրատարակվում է «Արծվիկ Տարոնո» պարբերականը.
Լույս է տեսել 43 համար:

հոկտեմբեր 21 Դոմնից Կ. Պոլսի հայերին
Հայաստանի ազատագրության վերաբերյալ ծրագիր-
նամակ է ուղարկում Պ. Նորատունկյանը:

դեկտեմբեր 6 Մարաշ ուղևորվեց
Եվրոպացիների և հայերի մասնակցությամբ կազմված
Ջեթունի գործը քննող հանձնախումբը:

1864 հունվար 8 Ալեքսանդրապոլում ծնվեց
ազգագրագետ Երվանդ Լալայանը: (Վախճ. 1931թ.-ին):

հունվար 21 Դեռախոսային կապ է
հաստատվում Երևանի և Թիֆլիսի միջև:

ապրիլ 14 Ծնվեց տաղանդավոր
բանաստեղծ Հովհաննես Հովհաննիսյանը: (Վախճ.
1929թ.-ին):

մայիս 21 «Հայոց մարդասիրական
ընկերության» հիմնումը Բաքվում:

մայիս 22 Թուրքական զորքերը
արշավում են Սասունի վրա, սակայն հանդիպելով
հայկական ուժերի դիմադրությանը, նահանջում են:

սեպտեմբեր 28 Առաջին ինտերնացիոնալի
հիմնադրումը:

հոկտեմբեր 20 Թուրքիան, այդ թվում և
Արևմտյան Հայաստանը, վարչական նոր բաժանման է
ենթարկվում:

դեկտեմբեր 10 Սենատի դատավճռով Մ.
Նալբանդյանը աքսորվում է Կամիշլին:

դեկտեմբեր 25 Ծնվեց արևելագետ,
հնաբան, լեզվաբան Նիկողայոս Մառը: (Վախճ. 1934թ.-
ին):

1865 փետրվար 4 Ծնվեց երաժշտագետ
Վասիլի Ղորղանյանը: (Վախճ. 1934 թ.-ին):

փետրվար 25 Ծնվեց հայ ազգային-
ազատագրական շարժման գործիչ և զորավար
Անդրանիկ Օզանյանը: (Վախճ. 1927թ.-ին):

մարտ 17 Նախիջևանի Աստապատ
գյուղում ծնվեց Մանուկ Աբեղյանը: (Վախճ. 1944 թ.-
ին):

օգոստոս 29 Կ. Պոլսում վախճանվեց
Կարապետ Շահնազարյանը: (Ծնվ. 1814թ.-ին):

հոկտեմբեր 20 Հայկական թատրոնի
հիմնումը Երևանում:

հոկտեմբեր 23 Ծնվեց հայ դերասան
Հովհաննես Աբեղյանը: (Վախճ. 1936թ.-ին):

դեկտեմբեր 29 Ծնվեց հայ նկարիչ Փանոս
Թերլեմեզյանը: (Վախճ. 1941թ.-ին):

(Շարունակելի)

Լուրեր

Իրանահայ համայնք

Տեղի ունեցան Թեհրանի հայոց թեմի 13-րդ շրջանի Պատգամատրական ժողովի ընտրությունները

2004թ նոյ. 19-ին, կայացան Թեհրանի հայոց թեմի (Թեհրան, Գորգան, Սարի, Արաք, Քերմանշահ, Անգալի, Ռաշտ եւ Ղազվին) 13-րդ շրջանի Պատգամատրական ժողովի ընտրությունները:

Ընտրությունների Կենտր. ընտրական հանձնախմբի կողմից հրապարակված ցանկը պարզում է հետեւյալ արդյունքը.

1-Թեհրան

Ս. Սարգիս եկեղեցու շրջան

- 1- Լեւոն Դաթյան 935
- 2- Միշա Հայրապետյան 913
- 3- Արա Շահնազարյան 746
- 4- Թալին Կարապետյան 716
- 5- Լիդա Միրզա Ազոյան 715
- 6- Թովմաս Թովմասյան 709
- 7- Վահիկ Շահնազարյան 703
- 8- Ռուբիկ Կարապետյան 659
- 9- Հարություն Եղնազարյան 653
- 10- Էդվարդ Բաբախանյան 639
- 11- Էդիկ Ղահրամանյան 627
- 12- Ռայմոնդ Գրիգոր Խաչատրյան 556
- 13- Վրեժ Օհանյան 550

Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շրջան (Ձեյթուն)

- 1- Ալբերտ Քոչարյան 775
- 2- Աշոտ Սինանի 690
- 3- Վահե Խաչատրյան 625
- 4- Հրանտ Քեչիշզադե Մասիհի 607
- 5- Էլիպս Մասիհի 605
- 6- Վալոդ Հախինյան 586
- 7- Էդիկ Շահբազյան 586
- 8- Ֆլորանս Խաչավյան 418
- 9- Գառնիկ Սարգսյան 395

Ս. Աստվածածին եկեղեցու շրջան

- 1 - Սվետ Դանիել Նախջեւանթափե 123
- 2 - Գեորգ Բաբա Մելիք-Կարապետյան 122
- 3 - Դովիկ Միրզախանյան 120

Ս. Վարդանանց եկեղեցու շրջան (Սարդարապատ)

- 1 - Ռազմիկ Աբդի 193
- 2 - Հրաչունի Եսիհա Մասիհի 165
- 3 – Ժոռեա Գրիգորյան 137

Ս. Թարգմանչաց եկեղեցու շրջան (Սասուն)

- 1 - Ռուբիկ Սարդարի Մասիհի 1232
- 2 - Գեորգ Մասիհի Աբուլեան 1103
- 3 - Հերիքնազ Բաբախանլու 1063
- 4 - Պետրոս Աբգարյան 927
- 5 - Երվանդ Ջամանի 924
- 6 - Արմեն Հայրապետյան 919
- 7 - Արմինե Ղազարյան 916
- 8 - Հարութ Քեչիշյան Ղորղենի 880
- 9 - Ռայմոնդ Թորոսյան 862
- 10 - Հայկ Թահմազյան 854
- 11 - Ռոստոմ Հովսեփյան Լեւոգերդի 831
- 12 - Ալֆրեդ Անթանեսյան 814
- 13 - Վահե Աղազարյան 813

2-Այլ քաղաքներ

Գորգան

Մերուժան Չոլաքյան 54

Սարի

Ավանես Ղարա Մաթրոսյան 36

Արաք

- 1 - Արարատ Քեչիշյան
- 2 - Արման Մեջլումյան Գումար 168

Քերմանշահ

Շահեն Մարգարյան 14

Անգալի

Արտեն Դովլաթյան 38

Ռաշտ

Իշխանուհի Սահակյան 17

Ղազվին

Ռոմիկ Թարոյան 19

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ ՔՆՆԱՐԿԵԼ Է
ԹԵՀՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ
ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ
ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌՆՉՈՒԹՅԱՄԲ
ՍՏԱՅՎԱԾ ԲՈՂՈՔՆԵՐԸ

ԹԵՀՐԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ : Թեհրանի Հայոց թեմի 13-րդ Պատգամավորական ժողովի ընտրությունների Կենտրոնական ընտրական հանձնախումբը ղեկավարների 1-ի նիստում քննարկել է ընտրությունների կապակցությամբ ստացված բողոքները: Վերահաշվարկվել են Սասուն քաղաքամասի ընտրված թեկնածու Երվանդ Ջամանիի «Յ. Թովմասյան» դպրոցի քվեաթերթիկները, արդյունքում քվեարկության արդյունքները մնացել են անփոփոխ: Վերահաշվարկվել են Սասուն քաղաքամասի չընտրված թեկնածու Վահե Բաբայան Աղաղանիի եւ ընտրված թեկնածու Վահե Աղազարյանի օգտին տրված քվեաթերթիկները: Արդյունքում պատկերը փոխվել է. Վահե Բաբայան Աղաղանին 802 քվեով տեղ է գրավել ընտրված պատգամավորների շարքում, իսկ Վահե Աղազարյանը 785 քվեով գրավել է 16-րդ տեղը: Մերժվել է Սասուն քաղաքամասի չընտրված թեկնածու Ալվարդ Այդինյանի պահանջը քաղաքամասում քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկման մասին: Նույն թեկնածուի բողոքի երկրորդ կետում մշակված՝ քաղաքամասի ընտրված երկու թեկնածուների նույն քաղաքամասում չբնակվելու հանգամանքը քննարկվել է, ապա որոշվել է հարցը ներկայացնել պաշտոնական եւ իրավասու մարմինների ուշադրությանը: Եթե պարզվի, որ հիշյալ թեկնածուները Սասուն քաղաքամասի բնակիչներ չեն, ապա նրանք իրենց տեղը կզիջեն հաջորդ երկու տեղերը գրաված թեկնածուներին: Ամբողջ Թեհրանում ընտրությունները չեղյալ համարելու պահանջով Սասուն քաղաքամասի ընտրված թեկնածուներ Ռ. Թորոսյանի, Պ. Աբգարյանի, Ռ. Սարդարյանի, Հ. Քեչիշյանի, Հ. Թահնազյանի բողոքը հանձնաժողովը մերժել է՝ որել է հիմք չգտնելով, նաեւ մյուս բոլոր շրջաններից ընտրության ընթացքի եւ արդյունքի առնչությամբ որել է բողոք չստանալով:

Գնահատագիր՝
պրն. Լեւոն Գ.
Մինասյանին

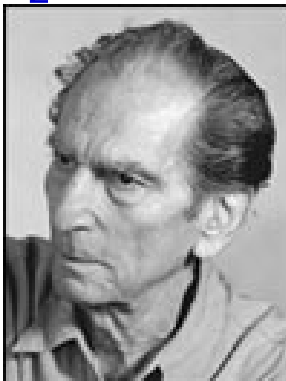
Վերջին տարիների ընթացքում Նոր Ջուղայում իրանահայ վաստակավոր բանասեր պրն. Լ. Գ. Մինասյանին Սպահանի պետական-մշակութային հաստատությունների կողմից շնորհվել են բազմաթիվ գնահատական եւ շնորհակալական գրեր՝ առ ի դրվատում իր մատուցած մշակութային ու բանասիրական ուսումնասիրությունների: Ուրախալի է, որ այդ շարքում

վերջերս ռադիո-հեռուստատեսության Սպահանի կենտրոնի կողմից նույն կենտրոնի ընդհանուր տնօրեն պրն. Ալի Քեալբասիի ստորագրությամբ պրն. Լ. Մինասյանին շնորհվել է մի գնահատագիր՝ անցյալ տարում (իրանական 1382 թվականին) կայացած «Սպահանը՝ համաձայն պատմության» գիտաժողով-հեռուստածրագրին մատուցած իր համագործակցության համար:

Կյանքին հրաժեշտ տվեց
Ռ. Բենը

2004 թ. նոյեմբերի 14, Թեհրանում մահացել է արձակագիր, բանաստեղծ-ճարտարապետ, «Նոր Էջ» գրական խմբակցության անդամ Ռ. Բենը (Ռուբեն Յովսեփի Յովհաննիսյան) :

Իրան

Իրանը զինվել է ռազմավարական նշանակության հրթիռներով

Իրանի ռադիոն, վկայակոչելով Իսլամական Հանրապետության պաշտպանության նախարարին, հայտնել է, որ զինվորականներին հաջողվել է հաջողությամբ անցկացնել «ռազմավարական հրթիռի» փորձարկումները, եւ նոր զենքն արդեն գտնվում է սպառազինության մեջ:

Նախարարի ասելով՝ «ռազմավարական հրթիռը հաջողությամբ արձակվել է Հեղափոխական զվարդիայի զորավարությունների ժամանակ»: Նա հրաժարվել է ճշտել, թե հատկապես ինչ «ռազմավարական հրթիռի» մասին է խոսքը:

Պետական ռադիոն հիշեցրել է «մեծ հեռահարության հրթիռի» մասին: Անհասկանալի է, թե խոսքն արդյոք «Շահաբ-3» հրթիռի նոր տարբերակի մասին է, թե այլ դասի զենքի, հաղորդում է իսրայելական «Հաարեցը»: Թերթի համաձայն՝ անցյալ ամիս Իրանի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդել է, որ կատարվել են միջին հեռահարության «Շահաբ-3» բալիստիկ հրթիռի դաշտային զորավարություններ, որն ընդունակ է թիրախներ խոցել Իսրայելի տարածքում, ինչպես նաեւ Պարսից ծոցի ամերիկյան ռազմահանգրվաններում:

Հայաստան

ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԼԱՍԱՆՅԱՆ

2004թ. Նոյեմբերի 23-ի առավոտյան,

Հանրապետական հիվանդանոցի վերակենդանացման բաժանմունքում վախճանվեց մեր ժամանակների խոշոր սեյսմոլոգներից մեկը՝ պրոֆ. Սերգեյ Բալասանյանը: Նա հիվանդանոց էր տեղափոխվել նոյեմբերի 19-ին: Նույն օրը Աշտարակի խճուղու վրա, Գյումրիում դասախոսություն կարդալուց հետո, վերադարձի ճանապարհին, չպարզված հանգամանքներում ենթարկվել էր ավտոկթարի, որի մասին մեր թերթը գրել էր երեկվա համարում: Դեռ շատ կգրվի այս խոշոր գիտնականի մասին, որի վաստակը մեծ է ոչ միայն հայկական, այլև համաշխարհային սեյսմոլոգիայի ասպարեզում: Մինչ այդ, ստորեւ ներկայացնում են

տարաբախտ գիտնականի կենսագրությունից հակիրճ տվյալներ:

Սերգեյ Յուրիի Բալասանյանը ծնվել է 1948 թ. օգոստոսի 16-ին, Բաքվում, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, բանաստեղծ Վրույր Բալասանի (Յուրի Բալասանյանի) եւ պատմաբան Սոֆյա Տեր-Հովակիմովայի ընտանիքում: Նույն թվականին Բալասանյանների ընտանիքը տեղափոխվել է Երեւան:

Ավարտելով Երեւանի 71 միջնակարգ դպրոցը, Ս. Բալասանյանը 1967 թ. ընդունվել է 1973 թ. ավարտել է Երեւանի պետական համալսարանի երկրաբանական ֆակուլտետի երկրաֆիզիկայի բաժանմունքը:

Համալսարանը ավարտելուց հետո Ս. Բալասանյանը երկու տարում, ավարտել է Երեւանի պետական համալսարանի ասպիրանտուրան, ստանալով 1975 թ. երկրաբանա-հանքաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: Պաշտպանությունից հետո նա հրավիրվել է աշխատելու գլխավոր երկրաֆիզիկոսի պաշտոնում ՀՍՍՀ նախարարների խորհրդին առընթեր Գունավոր մետալուրգիայի վարչության երկրաբանահետախուզական արտադրական տրեստում:

1976 թ. Ս. Բալասանյանը հրավիրվել է աշխատանքի Անդրբայկալի Համալիր գիտահետազոտական կենտրոնում եւ միաժամանակ Չիտայի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում, որտեղ նա ստեղծել է երկրաֆիզիկայի ամբիոն եւ ընտրվել է այդ ամբիոնի առաջին վարիչ, պատրաստելով երկրաֆիզիկոսներ Սիբիրի եւ Հեռավոր Արեւելքի համար: Միաժամանակ, Ս. Բալասանյանը հիմնել է հատուկ կոնստրուկտորական բյուրո եւ մշտական գործող երկրաֆիզիկական արշավախումբ, որի ստորաբաժանումները կատարում էին հատուկ գիտահետազոտական աշխատանքներ ամբողջ Խորհրդային Միության տարածքում:

1987 թ. Մոսկվայում Ս. Բալասանյանը պաշտպանեց տեխնիկական գիտությունների դոկտորի գիտական թեզը, որը ԽՍՀՄ Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովի (ԲՈՀ) կողմից ճանաչվեց որպես նոր գիտական ուղղություն՝ Դինամիկ եւ ոչ գծային երկրաֆիզիկա: Նույն 1987 թ. նրան շնորհվեց պրոֆեսորի կոչում:

1991 թ., Սպիտակի 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժից հետո, ունենալով կազմակերպչական մեծ փորձ եւ խորը մասնագիտական գիտելիքներ, պրոֆ. Ս. Բալասանյանը մշակել է մերկայացրել է ՀՀ գերագույն խորհրդին ու ՀՀ նախարարների խորհրդին ՀՀ կառավարությանն առընթեր Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության (ՀՀ ՄՊԱԾ) ստեղծման գաղափարը եւ նախագիծը: Նույն թվականին նախագիծը արժանացավ Հայաստանի քաղաքական ղեկավարության հավանությանը, որից հետո ՀՀ վարչապետի հրավերով պրոֆ. Ս. Բալասանյանը համաձայնեց աշխատել Հայաստանում, ստանձնելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՄՊԱԾ-ի պետի պաշտոնը:

1991 -2002 թթ. պրոֆ. Ս. Բալասանյանը ստեղծեց Հայաստանի սեյսմիկ պաշտպանության համակարգը՝ կառավարվող ՀՀ ՄՊԱԾ-ի կողմից, որը 1998 թ. արժանացավ ՄԱԿ-ի Հայկական կառավարման մարմնի համար աննախադեպ գնահատականի՝ ՄԱԿ-Սասակավայի համաշխարհային մրցանակի Եվրոպայի հաղթող եւ ճանաչվեց աշխարհում երկրորդը: Նույն տարիներին պրոֆ. Ս. Բալասանյանը մշակել է երկու երկրաբաժանվետ ռազմավարական պետական համալիր ծրագրեր՝ կապված Հայաստանում եւ Երեւան քաղաքում

սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման հիմնահարցերի հետ, որոնք 1999 թ. հաստատվել են ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով, ինչպես նաև նախաձեռնել եւ մշակել է ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության մասին մայր օրենքի նախագիծը, որը 2002 թ. ընդունվեց ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից:

1991 թ. պրոֆ. Ս. Բալասանյանը ստեղծեց Հայաստանի սեյսմիկ պաշտպանության ֆոնդ (ՀՄՊՖ), իսկ 1998 թ.՝ Հայկական սեյսմոլոգիական եւ երկրի ֆիզիկայի ընկերակցություն (ՀՍԵՖԸ) հասարակական կազմակերպությունները:

Պրոֆ. Ս. Բալասանյանը Ասիական սեյսմոլոգիական հանձնաժողովի նախագահն էր, որը միավորում է 24 անդամ երկրներ ճապոնիայից մինչև Եգիպտոս, Եվրոպայի սեյսմոլոգիական հանձնաժողովի անդամ, Եվրոպայի խորհրդին առընթեր երկրաշարժերի կանխատեսման հանձնաժողովի անդամ: Նա ռեզիդուալ սեյսմիկ պաշտպանության գաղափարի հիմնադիրն է, որը իրագործվում է մեր տարածաշրջանում 1991 թ-ից:

Պրոֆ. Ս. Բալասանյանը երկրաֆիզիկայի եւ սեյսմոլոգիայի բնագավառներում հեղինակ է ավելի քան 180 գիտական հրատարակումների, 4 մենագրության, 10 գյուտերի, որոնք լույս են տեսել Ռուսաստանում, Հայաստանում, ԱՄՆ-ում, Հոլանդիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Իտալիայում, Հունաստանում, Ճապոնիայում, Չինաստանում եւ այլ երկրներում: Նա ղեկավարել է ավելի քան 50 միջազգային եւ ազգային ծրագրեր, կազմակերպել է տասնյակից ավելի միջազգային համաժողովներ, կոնֆերանսներ, սեմինարներ:

1991 թ. նա պատրաստում է բարձրորակ կադրեր երկրաֆիզիկայի եւ սեյսմոլոգիայի բնագավառներում:

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՀԱՆՁՆՎԵԼ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ «ԱՂԱՍԱՆԴԱԿՈՒՌ ԱՐԱՐԱՏ» ԸՋԱՆՇԱՆԸ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը նոյեմբերի 26-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում ընդունել է Հայաստանի Թեքեյան Մշակութային միության կենտրոնական վարչության անդամներին՝ առաջնորդությամբ միության նախագահ Ռուբեն Միրզախանյանի:

Շնորհավորելով Վեհափառ հայրապետին գահակալության 5-րդ տարեդարձի առիթով, Ռ. Միրզախանյանը անդրադարձել է Նորին սրբության եկեղեցաշեն ու ազգամեր գործունեությանը եւ շեշտել եկեղեցաշինության, մատաղ սերնդի քրիստոնեական դաստիարակության, ժամանակին համահունչ հոգեւորականների նոր սերնդի պատրաստությանն ուղղված Հայոց Հայրապետի ջանքերի կարեւորությունը: Ինչպես «ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ»-ին հայտնեցին Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնի տեղեկատվական համակարգից, ի գնահատություն Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ազգային-մշակութային գործունեության եւ հնգամյա արգասաբեր գործունեության՝ Ռ. Միրզախանյանը Հայոց հայրապետին է հանձնել Թեքեյան Մշակութային միության բարձրագույն աղանանդակուռ «Արարատ» շքանշանը:

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ Է ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ՀՀ ԱԺ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՊԱՏՎՈ ԼԵԳԵՈՆԻ ԸՋԱՆՇԱՆՈՎ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը ստորագրել է հրամանագիր ՀՀ ԱԺ նախագահ, «Օրինաց երկիր» կուսակցության ղեկավար Արթուր Բաղդասարյանին Պատվո լեգեոնի շքանշանով պարգևատրելու մասին: Այն Ա. Բաղդասարյանին առաջիկայում հանձնելու հարցը արդեն զուտ տեխնիկական է: Այս մասին նոյեմբերի 30-ի ասուլիսում հայտնեց ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ, «Օրինաց երկիր» կուսակցության փոխնախագահ Սիեր Շահգելոյանը: Ըստ նրա, այդ պատվին ԱԺ նախագահն արժանացել է հայ-եվրոպական կապերի ամրապնդման գործում ունեցած ներդրման համար:

Ասուլիսի հիմնական թեման Ժակ Շիրակի ղեկավարած «Միավորում» հանուն ժողովրդարական շարժման» (UMP) կուսակցության նոյեմբերի 28-ի համագումարն էր, որին «Օրինաց երկիր»-ի կողմից մասնակցել է Սիեր Շահգելոյանը: Նրա գնահատմամբ, համագումարը «համաձայնության մշակումն ունեցող խիստ կարեւոր իրադարձություն էր», որին մասնակցել են 40 հազար պատվիրակներ: Ներկայացված էին շուրջ 60 երկրների կուսակցություններ, պետական եւ քաղաքական գործիչներ: Բացի «Օրինաց երկիր»-ից Հայաստանից հրավիրված էր նաև ՀՀԿ-ն, որը ներկայացնում էր կուսակցության վարչության անդամ Դավիթ Շահնազարյանը:

Համագումարին անձամբ ներկա չի եղել Ժակ Շիրակը, քանի որ համագումարին նախորդած օրերին նա Բուրկինա Ֆասոյի մայրաքաղաքում մասնակցում էր Ֆրանկոֆոնիայի գագաթնաժողովին: Փարիզում ընթերցվել է Ֆրանսիայի նախագահի ուղերձը: Համագումարի աշխատանքներին մասնակցել են Ֆրանսիայի առաջին տիկինը, վարչապետը եւ այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ: Ըստ Շահգելոյանի, կարեւոր էր այն փաստը, որ համագումարը մեկտեղել էր կենտրոնամետ, ժողովրդավարական քաղաքական ուժերի: Ըստ նրա, «Օրինաց երկիր»-ի նկատմամբ կար մեծ հետաքրքրություն եւ համագործակցության ցանկություն՝ որպես եվրոպական ուղղվածության եւ ազատական սկզբունքներին դավանող քաղաքական ուժի: Կարեւորվել է նաև Արթուր Բաղդասարյանի դերը երկրի օրենսդրության շրջանակում եվրոպական սկզբունքների արմատավորման, Հարավային Հովկասում կայունության պահպանմանն ուղղված միջոցառումներին մասնակցության հարցում:

Բանախոսը կարեւորեց նաև Փարիզում գտնվելու 2-3 օրերին կայացած իր բազմաթիվ հանդիպումները ինչպես Ֆրանսիայի, այնպես էլ ազդեցիկ եվրոպական մի շարք պաշտոնյաների հետ: Քննարկումների հիմնական թեման Հայաստան-Եվրոպա համագործակցությունն էր, Հայաստանում ժողովրդավարության զարգացման հեռանկարները: Ըստ նրա, նման շփումները կարող են նպաստել եվրոպական կառույցներում Հայաստանի

ազգային	շահերի	պաշտպանությանը:
Այցի ընթացքում ձեռք են բերվել մի շարք գործնական պայմանավորվածություններ, մասնավորապես «Օրինաց երկիր» կուսակցության անդամների վերապատրաստման, կուսակցությունների փոխայցելությունների, տարբեր հիմնադրամների ներկայացուցիչների առաջիկայում հիմնադրամների կատարելիք այցերի մասին:		

Արցախ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ 12,5 ՄԼՆ ԴՈԼԱՐԸ ՀԱՆԳԱՆԱԿՎԵՑ

Լուիզ-Սիմոնից՝ 2 մլն, Քրրք Քրրքորյանից՝ 1,5-ական, Հրայր եւ Գեւորգ Հովնանյաններից ու Սարգիս Հակոբյանից՝ 1-ական

Լոս Անջելեսում նոյեմբերի 25-ին «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ազգային տուրքի հերթական մարաթոնի ընթացքում հանգանակվեց 11 մլն դոլար: Ինչպես նախորդ մի քանի, այնպես էլ այս տարվա հեռուստամարաթոնի զումարները տրամադրվելու են Լեռնային Ղարաբաղի ողնաշարը համարվող «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարությանը: 160 կմ-անոց ավտոմայրուղու շինարարությունն ավարտելուն պակասում էր 12,5 միլիոն: 1,5 միլիոն «պակասորդը» լրացրեց մեր ժամանակների հայ բարերարներից Քրրք Քրրքորյանը:

«Հեռուստամարաթոն-2004»-ին ամենամեծ հանգանակությունն արեց մեկ այլ մեծ հայրենասեր, բարերար Լուիզ-Սիմոն Մանուկյանը՝ 2 մլն դոլար: Լուիզ-Սիմոնը 1 մլն դոլարի խոստումն էր տվել եւ խոստացել, որ 9 մլն հանգանակման դեպքում կավելացնի եւս 1 մլն: Էդուարդո Էռնեսկյանն Արգենտինայից նվիրաբերել է 1,5 մլն, Հրայր եւ Գեւորգ Հովնանյաններն ու Սարգիս Հակոբյանը՝ 1-ական միլիոն: Ժերար Գաֆեսճյանը եւ Քարոլին Մուգարը նվիրաբերել են կես միլիոնական, իսկ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանը՝ 250 հազար ԱՄՆ դոլար:

Հեռուստամարաթոններ կազմակերպում են 1996 թ. ի վեր: Հենց առաջին տարում հանգանակվեց ամենախոշոր գումարը՝ 12 մլն: Իրականում հեռուստամարաթոնում հանգանակվել էր 6 մլն, սակայն հաճելի անակնկալ մատուցեց Քրրք Քրրքորյանը՝ կրկնապատկելով հավաքված գումարը:

Փաստորեն, իրականացավ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Նահրա Մելքունյանի կանխատեսումը: Չիրապարակելու պայմանով մեզ հետ զրույցում Մելքունյանն ասել էր, որ այս հեռուստամարաթոնի ընթացքում 6 հայրողիներ կնվիրաբերեն 1-ական մլն դոլար, «ինչը հնարավորություն կտա «ջարդելու» «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու մեջքը»:

10-րդ հեռուստամարաթոնը ռեկորդային էր ոչ միայն ընդհանուր հանգանակված գումարով: Այսպես,

Հայաստանում եւ Արցախում հանգանակվեց ավելի քան 1 մլն դոլար: Ռեկորդային էր նաեւ Ֆրանսիայում մի քանի օր առաջ անցկացված հեռախոսամարաթոնի արդյունքը՝ ավելի քան 1 մլն դոլար: Նոյեմբերի 22-ին երկրորդ անգամ Հայաստանում անցկացվեց հեռախոսամարաթոն, որի ընթացքում հավաքվեց 15 մլն դրամ, ինչն, անշուշտ, մեծ գումար չէ, սակայն ցույց է տալիս, որ Հայաստանում եւս մարդիկ սովորում են փող հանգանակել:

Հեռուստամարաթոնը ոչ միայն պարզ դրամահավաք է, այլեւ, ավելի շուտ, ազգահավաք, հայրենասիրական միջոցառում: Մի քանի ժամում աշխարհասփյուռ հայությունը հնարավորություն ունեցավ միմյանց հետ հաղորդակցվելու, տեսնելու սեփական աչքերով Արցախի զարգացումը: Այս հեռուստամարաթոնը քարոզչական առումով բավականին լավ էր կազմակերպված: Հեռուստատեսությամբ շաբաթներ շարունակ պատմվում էր հայ բարերարների մասին՝ սկսած Ներսես կաթողիկոսից մինչեւ Ալեքսանդր Մանթաշյանց: «Մի՛ մերժեք ձեր պարտքերն առ հայրենիք», հայ մեծ բարերար Մանթաշյանցի այս խոսքերը, որ ժամանակին նա դիմել էր հայ գործարարներին, դարձել էին «Հեռուստամարաթոն-2004»-ի կարգախոսը:

Հաջորդ տարում ամենայն հավանականությամբ կավարտվի «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարությունը, ինչը հնարավորություն կտա բարձրակարգ ճանապարհով Արցախի շրջանները կապելու միմյանց եւ կրկին համայն հայության հանգանակած գումարներով կառուցած Գորիս-Ստեփանակերտ ավտոմայրուղով՝ Հայաստանին:

Մինչ այսօր անցկացված 9 հեռուստամարաթոնների ընթացքում հանգանակվել է շուրջ 50 մլն դոլար, այդ գումարներն ուղղվել են Գորիս-Ստեփանակերտ եւ «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղիներին: Նշենք մեր առատածեռն բարերարներից մի քանիսի անունները՝ Քրրք Քրրքորյան, Ալեք, Ռիչարդ եւ Լուիզ-Սիմոն Մանուկյաններ, Հրայր եւ Գեւորգ Հովնանյաններ, Էդուարդո Էռնեսկյան, Սարգիս Հակոբյան, Ալբերտ, Ռոբերտ եւ Ժան Պողոսյաններ, Վարուժան Բուրմայան, Ժերար Գաֆեսճյան, Տիգրան Իզմիրյան:

ԼՂՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Ե ՏՎԵԼ «ԼՂՀ 2005 Թ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԼՂՀ կառավարության նոյեմբերի 29-ի նիստում հավանություն տրվել «ԼՂՀ 2005 թ. պետական բյուջեի մասին» օրենքի նախագծին, որը սահմանված կարգով ներկայացվելու է Ազգային ժողովի քննարկմանը: Ըստ ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի, 2005 թ. պետբյուջեն լայնածավալ նոր ծրագրերի իրականացման սկիզբ է հանդիսանալու: Նրա խոսքերով, 2003-2004 թթ. եկամուտների եւ տնտեսական աճի բարձր տեմպերի պահպանումն ամվերապահորեն կբերի բնակչության եկամուտների, ինչպես նաեւ ժողովրդի ընդհանուր կենսամակարդակի բարձրացմանը:

ԼՂՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Սպարտակ Թեւոսյանը նշել է, որ 2005թ.-ի բյուջեն կֆինանսավորվի 100%-ով: Բյուջեի եկամուտները կկազմեն 6 մլրդ 460 մլն դրամ, իսկ ծախսերը՝ 21 մլրդ 325 մլն դրամ: Նշվեց, որ

2004-ի բյուջեի ծախսերը կազմել էին 15 մլրդ 249 մլն 140 հազ. դրամ: 2005 թ. բյուջեի դեֆիցիտը կկազմի 14 մլրդ 865 մլն դրամ, իսկ Հայաստանի կողմից ԼՂՀ-ին տրամադրվող միջպետական վարկը՝ 13 մլրդ 636 մլն 600 հազ. դրամ: Նախարարի կարծիքով, 2005 թ. բյուջեն հիմնականում կունենա սոցիալական ուղղվածություն: Մասնավորապես, 2005 թ. ուսուցիչների աշխատավարձը կաճի 65%-ով, իսկ առողջապահության համակարգի աշխատողներինը՝ 39%-ով: Կբարձրանա նաև մշակութային ոլորտի աշխատողների աշխատավարձը: Նիստում կառավարությունը հավանություն է տվել նաև «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ԼՂՀ օրենքի նախագիծին, ըստ որի նվազագույն այն սահմանվելու է 15 հազ. դրամ (մոտ 30 ԱՄՆ դոլար): Մեկ այլ որոշմամբ, հաշմանդամ եւ երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներին տրվող ամենամսյա պետական նպաստները սահմանվեցին 6 հազարական դրամ՝ նախորդ տարվա, համապատասխանաբար, 3 հազ. դրամի եւ 2 հազ. դրամի դիմաց:

Ինչպես «ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ»-ին հայտնեցին ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարարության տեղեկատվական եւ վերլուծական վարչությունից, նիստում հաստատվել է նաև հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության 2005 թ. տարեկան ծրագիրը:

Մշակութային

Արտակ Վ. Վարդանյան

Արտակ Վարդանյանը ծնվել է 1951 թ. մայիսի 4-ին, Նախիջ&անի Ազնաբերդ գյուղում: 1957թ. ընդունվել է իր ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը, որի 8-րդ դասարանն ավարտելուց հետո՝ 1965-ին, տեղափոխվել է Երևան:

1968-ին ավարտել է Երևանի թիվ 5 միջնակարգ դպրոցը & նույն թվականին ընդունվել Երևանի պետական Ճարտարագիտական համալսարանի տեխնիկական կիբեռնետիկայի ֆակուլտետը: Այն ավարտել է 1973-ին, իսկ 1988-ին՝ նույն համալսարանի հասարակական մասնագիտությունների ֆակուլտետի լրագրության բաժինը:

1973-1994 թթ. նշանակումով աշխատել է Երևանի մաթեմատիկական մեթոդների գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ որպես ճարտարագետ: Աշխատանքին զուգահեռ զբաղվել է բարբառագիտությամբ, բանահավաքությամբ, ազգագրությամբ, լրագրությամբ:

1978 թվականից համագործակցում է ՀՀ ԳԱԱ Հր. Աճառյանի անվան լեզվաբանության

ինստիտուտի հետ: 2004թ. «Հայոց լեզու» մասնագիտությամբ պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն՝ ստանալով բանասիրական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

Հայաստանի լրագրողների միության անդամ է 1994-ից:

1994-ից առ այսօր աշխատում է Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի աշխատակազմում, 1999-ից՝ որպես արձանագրային բաժնի վարիչ:

Հեղինակ է հայ բարբառագիտությանը, ազգագրությանը, բանահյուսությանը նվիրված շուրջ մեկ տասնյակ գիտական հոդվածների, հարյուրավոր հրապարակախոսական, գիտահանրամատչելի հոդվածների, հոդվածաշարերի, գրական ստեղծագործությունների: Հեղինակ է վեց գրքի՝ «Իմ կարոտները» բանաստեղծական ժողովածուի (2000), «Ազնաբերդ. նախիջ&անահայության վերջին ամրոցը» պատմաբանասիրական ուսումնասիրության (2000), «Նժդեհյան մասունքներ» հուշապատման (2001), «Ալ խնձորիկ» (1993), «Կաքավիկ» (2004) մանկական բանահյուսական ժողովածուների & «Վայոց ձորի միջբարբառը» մենագրության (2004):

1996-98թթ. եղել է «Նախիջ&ան» հայրենակցական միության նախագահը:

Դպրոցական տարիներից, Իրանի ռադիոյի հաղորդումների միջոցով, տարվել է պարսկերենով & իրանական մշակույթով: Հետագայում ինքնուրույն սովորել է պարսկերեն & որոշ հաջողության հասել: Հրապարակել է իրանական մշակույթին, հայ-իրանական բարեկամությանը նվիրված հոդվածներ, երկու ժողովուրդների բարեկամությանն է նվիրել նաև «Նովորուզի ծաղիկ» բանաստեղծական շարքը:

Վ Ի Շ Ա Պ Ա Ս Ա Ր Ավանդագրույցներ

ՎԻՇԱՊԱՍԱՐ

Հեռու-հեռավոր ժամանակներում, երբ աշխարհավեր, ամենակործան Ջրհեղեղն էր ողջ աշխարհը բռնել, երբ Աստված իր խոլ, անեղ զայրույթի

Հեղեղն էր թափում թշվառ մարդկության
Մեղսավոր գլխին,
Երբ Աստու կանոթ
Նոյ նահապետը հսկա տապանով
Լողում էր դեպի Լեռը փրկության,
Գիշերվա կեսին
Նոր դրոշմունով նավը համակվեց.
Տապանը ցնցվեց՝
Բախվելով ժայռոտ լեռնագագաթի:

Եվ նահապետը՝ քնից արթնացած,
Սաստիկ վրդովվեց & հույժ անիծեց
Լեռը չարագույժ,
Որ փրկվող կյանքի սերմերը կրող
Տապանն էր ջարդում.
«Անիծվե՛ս, և ասաց, և թող օձեր ապրեն
Անջուր, անպտուղ քո լերկ ժայռերին»:
Եվ խիստ անեծքից լեռը երկփեղկվեց,
Դարձավ երախը բաց արած վիշապ...

... Անցել են բազում-բազում տարիներ,
Գողթան աշխարհի մով մատույցներում
Մի լեռ է կանգնած՝ հանց հսկա վիշապ,
Օձասարն է նա,
Որ Վիշապասար & Աժդանական
Անուններով դարերով անցել.
Նրա լանջերին գարունն է փռում թավշագորգ կանաչ,
Իսկ լերկ գագաթի սուրսայր ժայռերին
Ամռանն օձեր են վխտում ու խայտում՝
Որպես հեռավոր Նոյյան նզովքի
Վերհուշ-վկաներ...
2002, հունվար

ՄԵՄԻ ԱՂԲՅՈՒՐԸ

Նոյ նահապետը իջել էր արդեն
Սրբացած լեռան ամպոտ լանջերից
Դաշտն այն ընդարձակ,
Որ Նախիջձան անունով օձվեց
Փրկության պատվին:

Տնկել էր ուզում նահապետը ծեր
Խաղողի փրկված որթերը մատղաշ
Դաշտում Շարուրի,
Երբ հիշեց հանկարծ,
Որ տեղն է անջուր,
Որ աղբյուրները լեռներից բխող
Հեռու են այնքան:

և Մի՛ մտահոգվիր, ծնո՛ղ պատվելի, և
Սեմն էր՝ առաջնեկ ժառանգը Նոյի, և
Կբերեն ջուրը սեզ բարձունքների,
Եվ մեր աշխարհում
Կրկին կփթթի այգին խաղողիդ:

Եվ որդին Նոյյան՝
Եղբայրների հետ,
Քառասուն օրվա
Ջանք ու քրտինքով
ժայռաբուխ ջուրը ջինջ ու անապակ

Բերեց նորատունկ ագարակը հոր...

Այսօր էլ այնտեղ՝
Շարուր-Նախճավան սահմանագլխին,
Ագարակ կոչվող գեղջի բարձունքին,
Ճերմակ քարերից աղբյուր է բխում
Ջրով իր վարար, սառն ու նշահամ
Եվ Սեմի աղբյուր անունն է կրում...
2003, փետրվար

«ՀԱՐՍ ՈՒ ՓԵՍԱ»

Ասում են վաղուց, մի ջինջ օր գարնան
Վայոց լեռներում մի հարսանիք կար,
Սիրուն էր հարսը, & փեսան էր քաջ,
Հարսանքավորին տեղ-դադար չկար:

Ձուռնա-դիտով, շուրջպարով ուրախ
Թափորն էր իջնում դեպի Նախճավան,
Երբ հանկարծ հանց հողմ՝ թշնամին վայրի
Մեկեն օղակեց անգեն ամբոխին:

և Կան՝ հարսին տվեք, կան՝ կկոտորենք, և
Մի թուրք որոտաց լեռան գագաթից:
Իսկույն քաջերը առաջ նետվեցին,
Որ բազկով փրկեն պատիվը գյուղի:

Լաց ու շիվանով սճազգեստ մի կին
Ձեռքերը պարզած դիմեց երկնքին.
«Գթա՛ մեզ, Աստված, ու մեր զավակաց,
Կան՝ ջուր դարձրու մեզ, կան՝ հող, կան՝ էլ քար»:

Այրու աղոթքին լուռ անսաց Աստված.
Ահել ու ջահել, կին, թե երեխա
Քար դարձան մեկեն իր հրամանով՝
Ավազակներին սարսափ պատելով...

...Եվ մինչ & հիմա կանգնած է էլի
Հավերժ քար կտրած այն հարսանիքը՝
Իր հարս-փեսայով, երաժիշտներով,
Հարսանքավորի քարեղեն պարով:

Եվ պատգամում են անցնող-դարձողին
Քար հայացքներով քարացած մարդիկ՝
Ով սարսափում է դժնի թշնամուց,
ժայռաբեկոր է առհավետ դառնում...
2002, փետրվար

